

Kajsa Nebojsa

Přála bych vám vidět domek, v kterém bydlela Kajsa Nebojsa. Byl tak maličký a tak milý, že by člověk skoro uvěřil, že je to domeček z pohádky, kde žijí trpaslíci a skřítkové. Stál v úzké svažující se dlážděné uličce v nejchudší části města. Ulice to byla opravdu chudičká a ostatní domky v ní nebyly o moc větší než Kajsin.

Co to říkám – Kajsin. Samozřejmě v tom domě neměla hlavní slovo Kajsa, ale babička. Babička doma vyráběla bonbony žuzu a prodávala je o sobotách na náměstí. Stejně tomu ale budu říkat Kajsin dům. Když šel člověk kolem, často Kajsu viděl, jak sedí na kamenném schůdku do ulice. Měla ty nejhnědší a nejveselejší oči a nejčervenější tváře, jaké kdy nějaké dítě mělo. A vypadala – jak bych to řekla? – vypadala jako šikovné a nebojácné děvče. Ano, nebojácné! Proto jistě také babičku napadlo, že jí bude říkat Kajsa Nebojsa. Babička říkala, že Kajsa prý vypadala nebojácně i jako tříměsíční miminko v košíku, který jednoho dne dostala se vzkazem, zda by se, prosím pěkně,

o dítě nepostarala, protože nikdo jiný se o ně postarat nemůže.

Ten jejich domek byl ale příjemný! Do ulice vedla dvě malá okénka a v nich kolemjdoucí často spatřil nosík a dvě veselá hnědá očka. Za domem, chráněná vysokým zeleným prkenným plotem, byla malá zahrádka. Pokud se tomu vůbec mohlo říkat zahrádka, když v ní bylo místo jen na jednu třešeň a několik angreštových keřů. Ovšem měly tam i kousek trávníku, kde babička a Kajsa sedávaly a popíjely kafičko, když se na jaře udělalo teplo a slunečno. Tedy kafičko pila babička. Kajsa si v něm jenom namáčela kostky cukru. A pak házela drobky vrabcům, kteří poskakovali po pěšinkách kolem travnatého pruhu, kde rostly sněženky.

Kajse se babiččin domek líbil, i když byl tak malý. Vždycky večer, když si vlezla do postele, kterou byla kuchyňská pohovka, babička stříhala papír na bonbony a Kajsa odříkávala silným a jasným hlasem modlitbu:

*„Už kráčí anděl kolem domečku,
v každé ruce zlatou svíčičku,
také však nese velkou knihu,
a teď už spíme – v Ježíšově jménu.“*

Kajsa byla moc spokojená, že kolem jejich domu chodí v noci anděl, jako by ji to uklidňovalo. Jenom si trochu dělala starosti s tím, jak to všechno chudák unese, dvě zlaté svíčky a ještě knihu. Tak ráda by chtěla vidět, jak to dokáže. A jak se dostane přes plot? Kajsa často zabloudila pohledem k okénku do zahrady. Třeba nakonec anděla přece jen uvidí. Až dosud se jí to nepovedlo, zřejmě obchází dům, když Kajsa spí.

V době, kdy se odehrál příběh, který budu vyprávět, nebylo Kajse Nebojse ještě ani sedm let. To, co se stalo, vlastně ani nebylo nijak zvláštní. Babička kulhala a proklínala bolavou nohu, nic víc, a takové věci se dějí každý den. Jenže považte, že to bylo jen týden před Vánoci! Představte si všechny ty bonbony, které se měly prodat na náměstí na vánočním trhu! Kdo je prodá, když babička leží v posteli a při sebemenším pohybu úpí bolestí? Kdo nachystá vánoční šunku, koupí dárky pod stromeček a udělá předvánoční úklid?

„Přece já,“ prohlásila Kajsa.

Však jsem vám řekla, že to bylo šikovné a nebojácné děvče.

„Ajajaj, dítě nešťastné, to nemůžeš. Zeptáme se paní Larssonové, jestli bys nemohla být přes Vánoce u ní. Pak zjistíme, jestli bych neměla jít do nemocnice.“

V tu chvíli vypadala Kajsa ještě nebojácněji než jindy. Ona že má být u Larssonů? A babička že bude ležet

v nemocnici? Copak babička a Kajsa neoslaví Vánoce spolu jako každý rok? Ano, určitě, oslaví, rozhodla Kajsa. Ani ne sedmiletá, s nejhnědšíma a nejveselejšíma očima na světě.

A hned začala s vánočním úklidem. Nejdřív se babičky zeptala, jak se to dělá. Kajsa měla o velkém úklidu jen nejasnou představu. Člověk obrátí vzhůru nohama celý dům a odstaví nábytek tak, aby bylo v domě co nejnevlídněji. Potom se vrátí všechno na místo a Vánoce můžou začít.

Babička řekla, že to letos nebudou brát tak vážně a vynechají mytí oken. Ale o tom Kajsa nechtěla ani slyšet. Bez čistých záclon by nebyly pořádné Vánoce, a člověk přece nemůže pověsit čisté záclony na špinavá okna. Paní Larssonová také přiložila ruku k dílu. Vydrbala podlahu v kuchyňce a v pokojíku, takže zbývala už jen jedna místnost. Umyla i okna. Všechno ostatní udělala Kajsa. Měli jste ji vidět, jak běhá po domě se šátkem na hlavě a s prachovkou v ruce. Vypadala tak odhodlaně, že to bylo k neuvěření. Pověsila čisté záclony. Do kuchyně na podlahu položila hadrové koberečky a z nábytku utřela prach. A přitom ještě uvařila babičce kafičko, opekla karbanátky a dala vařit brambory. Sama musela rozdělávat oheň v kamnech. Ještě štěstí, že mají tak dobrá kamna. Kajsa do nich nacpala noviny a třísky a na ohýnek silně foukala. Pak

neklidně naslouchala, jestli už v kamnech zapraskalo. Ano, zapraskalo. Babička pila kávu a pokyvovala hlavou:

„Dítě, ty jsi moje požehnání, co bych si bez tebe počala!“

A Kajsa se posadila na kraj postele, na nose rozmazané saze, a než zase odběhla k uklízení, namočila si v babiččině hrnku kostku cukru.

Ale jak to udělat s bonbony? Babička je už připravila a chystala se je prodávat na trhu. Kdo je teď prodá? Samozřejmě Kajsa Nebojsa. Jenže Kajsa přece neumí počítat ani vážit bonbony na té malé váze, jak to dělá babička, když stojí v cukrovinkovém stánku na náměstí. Ale ví, jak vypadá padesátník. Babička se posadila na posteli a navázila bonbony do sáčků. Do každého deset deka. Každý sáček bude stát padesátník.

Tři dny před Štědrým dnem začal na náměstí vánoční trh. Toho rána Kajsa vstala brzy a přinesla babičce kafičko do postele.

„Dítě, požehnání moje,“ řekla babička. „Je tam strašná zima, snad ti neumrzne nos.“

Kajsa se jen zasmála. Už byla nachystaná na svou velkou úžasnou bonbonovou výpravu. A jak byla navlečená! Dvě tlustá trička pod kabátkem, kožešinová čepice stažená přes uši, kolem krku vlňák, červené palčáky a na nohou babiččiny obrovité slaměné návleky

na boty, aby jí nezalezlo za nehty. A na ruku si pověsila košík plný sáčků s bonbony.

„Na shledanou, babičko,“ řekla Kajsa Nebojsa a vykročila do zimního temného rána. Na ulici už byla spousta lidí. Bodejt' by ne, vždyť začíná vánoční trh!

Byla opravdu zima. Sníh křupal pod nohama, když Kajsa rychlým krokem zamířila na náměstí. Na východě už obloha nádherně zčervenala. Bude hezký den.

Pan Larsson byl tak hodný, že babiččin stánek postavil na obvyklé místo. Kajse stačilo jen vyrovnat na pult všechny sáčky. Ostatní trhovkyně při pohledu na Kajsu údivem otevřely pusy.

„Copak ta Matilda ztratila rozum, že nechá dítě stát na mrazu?“ říkaly.

„Nechá,“ řekla Kajsa Nebojsa.

Od úst jí stoupala pára a hnědé oči svítily nadšením, když vyrovnávala sáčky s bonbony do řady.

„Tohle je nejmenší trhovkyně, jakou jsem kdy viděl,“ prohlásil starosta, když procházel kolem stánků na radnici. A koupil dva sáčky bonbonů a podal Kajse lesklou korunu.

„Kdepak,“ zavrtěla hlavou Kajsa. „Musím dostat dva penízky. Dva padesátníky.“

Starosta se zasmál a vytáhl z kapsy dva padesátníky.

„Tady je máš,“ řekl. „Můžeš si nechat i tu korunu, ty malá nebojso.“

Ale Kajsja nechtěla.

„Mám dostat dva padesátníky,“ řekla. „Jeden za každý sáček. Tak mi to řekla babička.“

Ke Kajsinu stánku přišlo hodně zákazníků. Všichni chtěli nakupovat u nejmenší trhovkyně. Však také babiččiny bonbony byly nejlepší ve městě, červenobílé, pěkně pružné a úžasně chutné. Kajsja měla s sebou

krabici od doutníků, do které ukládala peníze, a házela tam jednu minci za druhou. Ale jen padesátníky. Nic jiného Kajsa neuznávala.

Ostatní trhovkyně trochu záviděly, když viděly, jak výborně jdou Kajse obchody. I Kajsa byla ráda a celá rozrušená, že ani nevydržela stát na místě. Musí se do toho pustit, vyrobí miliony bonbonů a bude na náměstí prodávat každý den!

Babička ležela v posteli a podřimovala, když Kajsa vlétla dovnitř a vyklopila obsah krabice na přikrývku. A košík byl prázdný, nezbyl ani jediný bonbon.

„Dítě, požehnání moje,“ řekla babička, jak měla ve zvyku, „co bych si bez tebe počala!“

A pak nastala otázka, co s vánočními dárky. Babička nekupovala nic předem, musela počkat až po vánočním trhu, předtím neměla peníze. Teď však ležela v posteli a nemohla se pohnout. A Kajsa si tolik přála panenku. Ne jen tak ledajakou, ale nejkrásnější pannu na světě, kterou měli v obchodě u pana Söderlunda*) v Kostelní ulici. Babička a Kajsa se na ni několikrát byly podívat. A babička požádala ve vší tajnosti slečnu Söderlundovou, aby jí panenku schovala, než bude po jarmarku. Panna měla nádherné krajkové šaty,

---

*) Čti: sédrlunda

uměla mrkat, a vůbec to byla nejúžasnější panenka na světě.

Snad nepošle babička Kajsu, aby si sama koupila vánoční dárek? Ale ano, jinak se to nedalo provést. Ale jak to navléknout? Babička napsala slečně Söderlundové lístek. Stálo na něm „tajné“, ale to nebylo ani zapotřebí, protože Kajsa stejně neuměla číst. S lístkem v hrsti běžela do Söderlundova obchodu. Slečna lístek dlouho a pečlivě četla. Pak poslala Kajsu do místnosti za obchodem, kde to tak zvláště vonělo. Když tam chvíli seděla, vešla slečna Söderlundová, podala jí balík a řekla:

„Teď běž přímo domů k babičce. A ten balíček neztrat.“

Kdepak, Kajsa ho neztratila. Jenom ho k sobě trochu tiskla. Vždyť doufala, že to bude ta panenka, ale člověk to nikdy neví jistě.

Kajsa také koupila babičce dárek. Pěkné prstové rukavice, které si babička už dlouho přála.

Myslí si snad někdo, že u Kajsy Nebojsy a její babičky toho roku nebyly pořádné Vánoce? V tom případě měl na Štědrý večer jedním z jejich okýnek nakouknout dovnitř. Býval by viděl na oknech čisté záclony, na zemi vyprané koberečky a vánoční stromek, který stál hned vedle babiččiny postele. Kajsa ho sama koupila na trhu a ozdobila ho svíčkami, vlaječkami, jablíč-

ky a bonbony. Také by byl viděl, jak si Kajsasedla na babiččinu postel, kde na přikrývce ležely dárky, a jak se jí rozzářily oči, když otevřela balíček a spatřila panenku. Možná jí ale zazářily ještě víc, když babička otevřela svůj.

A na velkém kulatém stole hořely svíčky v červeném svícnu a Kajsas tam rozstavěla jídlo, které sama uvařila. I když babička jí samozřejmě radila, jak má postupovat.